

หมวด 1

ปรัชญาการวิจัย จรรยาบรรณนักวิจัย และ จริยธรรมการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญชัย บุญหนัก, วศ.ด., ส.ด.

ประวัติวิทยากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนัญชัย บุญหนัก

ปริญญาเอก :

- 1) สาธารณสุขศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
- 2) วิศวกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต (วิศวกรรมไฟฟ้า) สาขาวิชาอัยวิศวกรรมคอมพิวเตอร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร

ปริญญาโท :

- 1) สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (ชีวสถิติ) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2) วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (อุปกรณ์ชีวการแพทย์) มหาวิทยาลัยมหิดล

ปริญญาตรี :

- 1) วิทยาศาสตร์บัณฑิต (อนามัยสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยบูรพา
- 2) วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วิศวกรรมคอมพิวเตอร์)

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อาจารย์ประจำสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

โทร. 0952-162-287, E-mail: tanunchai.boo@lru.ac.th, line id: tanun20

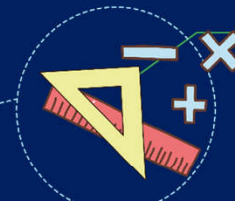
การอบรม “สร้างนักวิจัยรุ่นใหม่”

ปรัชญาการวิจัย จรรยาบรรณนักวิจัย
และจริยธรรมการวิจัย (1 ชม.)

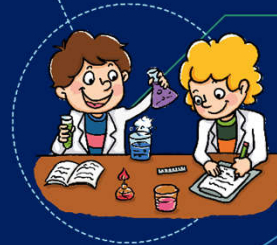
หลักการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัย
และนวัตกรรมฯ (3 ชม.)

การกำหนดโจทย์การวิจัย
(2 ชม.)

แนวคิดเกี่ยวกับการวัดฯ
(เน้นเครื่องมือวัดเชิง
ปริมาณ) (2 ชม.)

การทบทวนวรรณกรรม การ
สังเคราะห์วรรณกรรม กรอบ
แนวคิด ตัวแปร ระดับมาตรวัด
และสมมติฐานการวิจัย (2 ชม.)

การออกแบบการวิจัย (9 ชม.)

- ปริมาณ
- คุณภาพ
- R&D และ PAR

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายปรัชญาการวิจัย
- ระบุแนวทางปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณนักวิจัย
- ระบุแนวทางปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการวิจัย

Outline ปรัชญาการวิจัยและจรรยาบรรณการวิจัย

- การวิจัยและนวัตกรรมกับการพัฒนาประเทศ ชุมชน และพันธกิจของหน่วยงาน
- ความหมายของปรัชญาการวิจัย
- วิธีแสวงหาความจริง ตามแนวคิดปฏิฐานนิยม (Positivism) และแนวคิดปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology)
- ขั้นตอนการวิจัยที่สำคัญในการแสวงหาความจริงทั้งสองแนวคิด ตามแนวคิดปฏิฐานนิยม และแนวคิดปรากฏการณ์นิยม
- หลักการและแนวการปฏิบัติให้สอดคล้องกับจรรยาบรรณนักวิจัย
- หลักการและแนวการปฏิบัติให้สอดคล้องกับจริยธรรมการวิจัย

การวิจัยและนวัตกรรมกับการพัฒนาประเทศ ชุมชน และ พันธกิจของหน่วยงาน

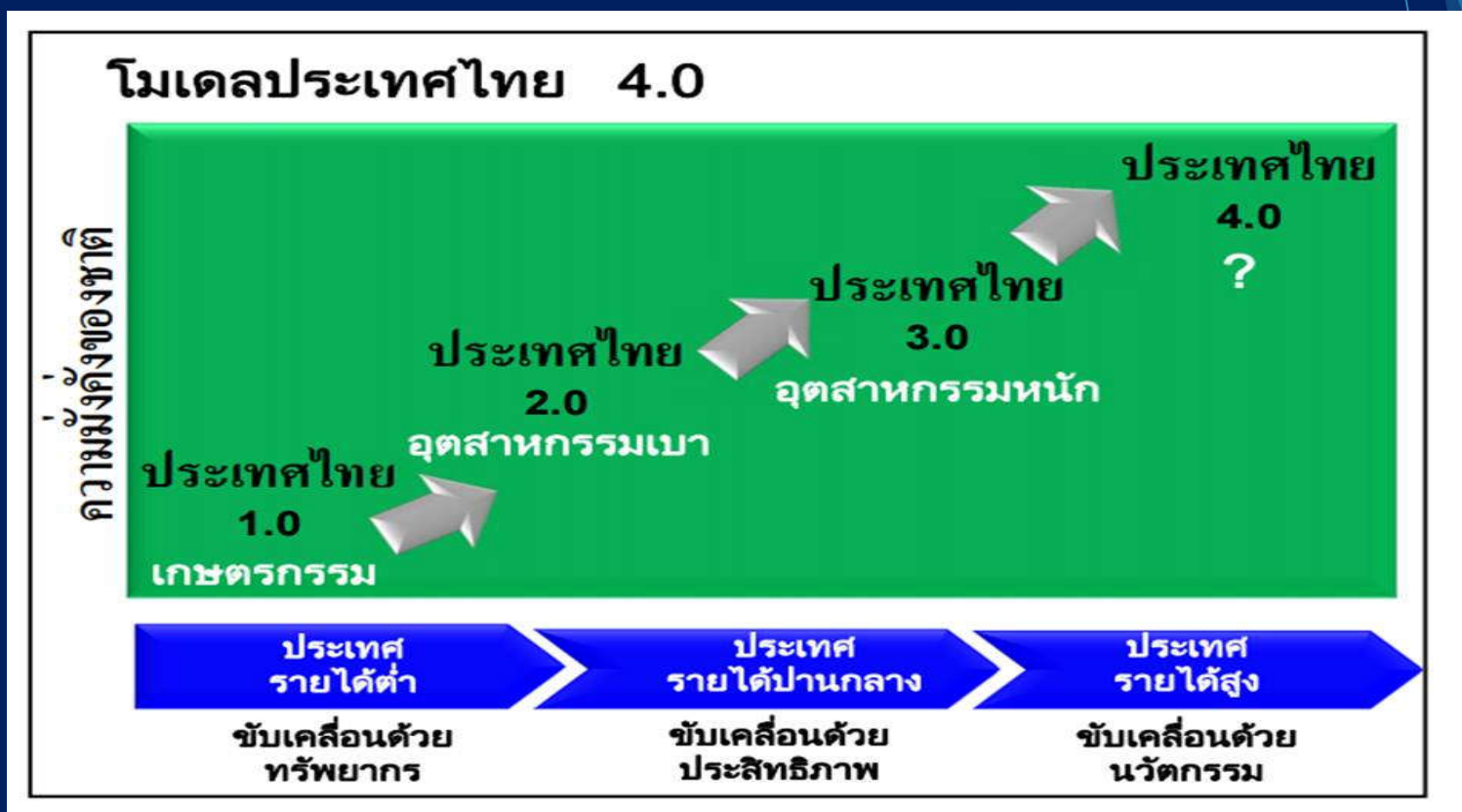
การวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ R&D

การวิจัยชุมชน PAR

การวิจัยและนวัตกรรมกับการพัฒนาประเทศ ชุมชน และ พันธกิจของหน่วยงาน

การวิจัยและนวัตกรรมกับการพัฒนาประเทศ ชุมชน และ พันธกิจของหน่วยงาน

(ที่มา: เบญจมาศ สุขสดีตย์, 2564)

ปรัชญาการวิจัย

Research Philosophy

- ความเชื่อเรื่องวิธีการของข้อมูลมีเกี่ยวกับปรากฏการณ์ใด ปรากฏการณ์หนึ่งที่จะต้องมีการรวบรวม วิเคราะห์ และใช้ประโยชน์ (เพื่อความสุขและความสะดวกสบายของมนุษย์)
- A **belief** about **the way** in which **data** about a **phenomenon** should be **gathered, analyzed, and used** (for the sake of mankind happiness and comfort in life)

Key words

- **Belief (ความเชื่อ)** – from learning (จากการเรียนรู้)
- **The way (วิธีการ)** – method, process (วิธีการ, กระบวนการ)
- **Data (ข้อมูล)** – secondary / primary (ทุติยภูมิ/ปฐมภูมิ)
- **Phenomenon (ปรากฏการณ์)** – visible/invisible (มองเห็น/มองไม่เห็น); tangible/intangible (จับต้องได้/จับต้องไม่ได้); animate/ inanimate (มีชีวิต/ไม่มีชีวิต)
- **Gathered (รวบรวม)** – various techniques (เทคนิคที่หลากหลาย)
- **Analyzed (วิเคราะห์)** – depends on methodology selected (ขึ้นอยู่กับเทคนิคที่ถูกเลือก)
- **Used (ใช้ประโยชน์)** – publication, utilization commercialized innovations (ตีพิมพ์, การใช้ประโยชน์นวัตกรรมในเชิงพาณิชย์)

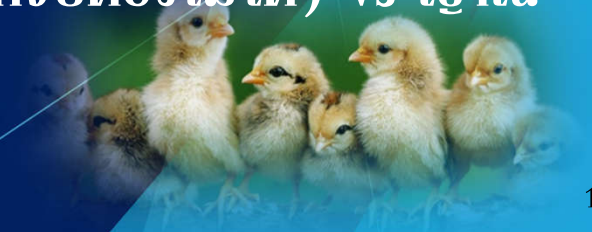
(ที่มา: กาญจนา เวงรังษี, 2565)

ความเชื่อ/การจัดกลุ่มปรัชญาการวิจัย

Belief/Research Philosophy classification

- **Epistemology vs Doxology** (ญาณวิทยา(ความเชื่อที่เกิดจากความรู้อากการศึกษาค้นคว้าแล้วสรุปเป็นแนวทางหรือวิธีการหรือทฤษฎี ดังนั้นจะผ่านกระบวนการสร้างความรู้) vs บทเพลงที่สรรเสริญพระเจ้า(สิ่งที่เป็นความเชื่อว่าเป็นความจริง เช่น เราไม่ต้องทำวิจัยเลยเรามีความเชื่อว่าพระเจ้ามี่จริง ดังนั้นสิ่งที่เราจะทำพอเรามีความเชื่อตรงนี้ เราก็ทำวิจัยว่าเราจะรับใช้พระเจ้าอย่างไร))
- **Ontology vs Epistemology** (ภววิทยา (การวิจัยมีสิ่งที่จับต้องไม่ได้) vs ญาณวิทยา (มองเห็นจับต้องได้))

(ที่มา: กาญจนา เวงรังษี, 2565)

ความเชื่อ/การจัดกลุ่มปรัชญาการวิจัย

Belief/Research Philosophy classification

- **Positivism vs Post-Positivism** (ปฏิฐานนิยม (พูดถึงสิ่งที่ เป็น fact) vs หลังปฏิฐานนิยม (เช่น การวิจัยทางมนุษยศาสตร์หรือศิลปะ))
- ลำสุดแบ่งประเภทของปรัชญา เป็น **Pragmatism vs Positivism vs Realism vs Interpretivism** (ปฏิบัตินิยม (การวิจัยปัจจุบัน เช่น action research, R&D, PAR) vs ปฏิฐานนิยม (การวิจัยอาจได้มาจากภาคสนามเป็นบางส่วน) vs สัจนิยม (การวิจัยที่มีความเชื่อว่ามันจะต้องเกี่ยวข้องกับการวิจัยที่เป็นความจริง จะมองเห็น) vs นัยนิยม (เชื่อว่าทุกอย่างต้องตีความ ทุกอย่างมีรายละเอียด))

วิธีการ Way

- **Method– Quantitative/Qualitative** (เชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ)
- **Process (กระบวนการ/ขั้นตอน) – IPO(0)** (input (ปัจจัยนำเข้า), process (จะเลือกวิธีการแบบใด), output (ผลผลิต)) (Outcome)
- **Technique – Survey** (สำรวจ), **Experiment** (ทดลอง), **PAR** (วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม) etc.

(ที่มา: กาญจนา เกรงษ์, 2565)

ข้อมูล Data

- **Secondary vs Primary** (ข้อมูลทุติยภูมิ vs ข้อมูลปฐมภูมิ)
- **Interview vs Questionnaire** (สัมภาษณ์ vs แบบสอบถาม)
- **Embedded vs Via Technology** (การฝังตัว vs ผ่านเทคโนโลยี)

(ที่มา: กาญจนา เหวรัมย์, 2565)

ปรากฏการณ์ Phenomenon

- **Animate vs Inanimate** (มีชีวิต/ไม่มีชีวิต)
- **Physical vs Metaphysical** (จับต้องได้/จับต้องไม่ได้)
- **Visible vs Invisible (Bio vs DNA)** (มองเห็น/มองไม่เห็น)
- **Large vs Small** (ใหญ่/เล็ก)

(ที่มา: กาญจนา เกร็งยี, 2565)

21st Century Research Philosophy changed

- **Digital Technology Advancement** (ข้อดีของเทคโนโลยีดิจิทัล)
- **Social Media and Communication System Influence**
(อิทธิพลของระบบโซเชียลมีเดียและการสื่อสาร)
- **COVID-19 Pandemic** (การแพร่ระบาดของโควิด-19)

(ที่มา: กาญจนา เกรียงศรี, 2565)

Changes

- **Belief** – research for community member profit
(การวิจัยเพื่อผลกำไรของสมาชิกชุมชน)
- **Way/Method** – participation from all sectors and all ages
(การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและทุกช่วงวัย)
- **Phenomenon** – area/ community focus
(เน้นพื้นที่/ชุมชน)
- **Analysis** – integrated , mixed (บูรณาการ,ผสม)

Changes

- **Researcher** – teamwork and network (ทีมงานและเครือข่าย)
- **Used** – commercialized (เชิงพาณิชย์)

(ที่มา: กาญจนา เหวรัมย์, 2565)

ท่านเชื่อในวิจัยประเภทใด ?

วิจัยเชิงปริมาณ vs วิจัยเชิงคุณภาพ หรือ
ผสม (Mix)

<http://www.menti.com/>

วิธีแสวงหาความจริงตามแนวคิดปฏิฐานนิยม (positivism) และแนวคิดปรากฏการณ์นิยม (phenomenology)

(ที่มา: เบลูจมาศ สุขสถิตย์, 2564)

ความเชื่อพื้นฐานในการแสวงหาความจริงทั้งสองแนวคิด

ปฏิฐานนิยม (positivism)

- ความจริงเป็นโลกภายนอกและวัดได้ด้วยวัตถุวิสัยนิยม (objectivism)
- ผู้วิจัยเป็นอิสระ แยกออกจากสิ่งที่ถูกวิจัย
- ความจริงเป็นเรื่องปราศจากค่านิยม

ปรากฏการณ์นิยม (phenomenology)

- ความจริงทางสังคมสร้างขึ้นในความคิดของมนุษย์และเป็นอัตตวิสัยนิยม (subjectivism)

ขั้นตอนการวิจัยที่สำคัญในการแสวงหาความจริงทั้งสองแนวคิด

ปฏิฐานนิยม (positivism)

- การอธิบายความก้าวหน้าขององค์ความรู้ เชื่อว่าวิธีการแบบเดียวกัน อธิบายองค์ความรู้ได้ทุกอย่าง ทุกองค์ความรู้สามารถพัฒนาไปจนถึงสุดยอดได้เหมือนกัน แต่อาจจะช้าเร็วต่างกัน

ปรากฏการณ์นิยม (phenomenology)

- วิธีการแบบเดียวกันอธิบายองค์ความรู้ได้ไม่ทุกอย่าง
- ทุกองค์ความรู้เปลี่ยนแปลงไปตามปรากฏการณ์ต่าง ๆ ไม่สามารถกำหนดให้คงอยู่เหมือนเดิมได้ทุกเรื่อง ต้องพยายามค้นหาสิ่งที่อยู่ภายใต้ความจริง

ระเบียบวิธีวิจัยในการแสวงหาความจริงทั้งสองแนวคิด

ปฏิฐานนิยม (positivism)

- ใช้วิธีการเชิงปริมาณ
- สร้างนियามปฏิบัติการณ์
- ใช้กรอบทฤษฎีก่อน ๆ
- ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล
- ใช้กลุ่มตัวอย่างมาก

ปรากฏการณ์นิยม (phenomenology)

- ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ
- ใช้วิธีการหลาย ๆ วิธีเพื่อสร้างแนวคิดเกี่ยวกับปรากฏการณ์
- ไม่ใช้ทฤษฎีนำ ศึกษาจากปรากฏการณ์ธรรมชาติ

ความน่าเชื่อถือในการแสวงหาความจริงทั้งสองแนวคิด

ปฏิฐานนิยม (positivism)

- ความตรง (validity)
- ความเที่ยง (reliability)
- การสรุปผลอ้างอิง (generalizability)

ปรากฏการณ์นิยม (phenomenology)

- ความเชื่อถือได้ (credibility)
- การพึ่งพากับเกณฑ์อื่น ๆ
(dependability)
- การถ่ายโอนผลการวิจัย
(transferability)

จรรยาบรรณนักวิจัย – Researcher's Code of conduct

- Friendly (มีความเป็นมิตร)
- **Least discouragement (อย่าไปคิดลบมากมายนัก)**
- Free from prejudice (ปราศจากอคติ)
- Capacity of depth information (มีความสามารถในการเก็บข้อมูลเชิงลึก)
- **Accuracy (มีความละเอียด แม่นยำ)**
- Truthful (จริงใจ)
- Careful in listening (ฟังอย่างระมัดระวัง เป็นผู้ฟังที่ดี)

(ที่มา: กาญจนา เภารังษี, 2565)

จรรยาบรรณนักวิจัย – Researcher's Code of conduct

- Low dependency on common sense (ไม่ควรใช้ common sense)
- Equal share management (การจัดการให้เท่าเทียม)
- Economical (ประหยัด)
- Expert in subject (เชี่ยวชาญในเรื่องที่ทำวิจัย)
- Honest (ซื่อสัตย์)

(ที่มา: กาญจนา เกรียงศรี, 2565)

จริยธรรมการวิจัย – Research Ethics

คำจำกัดความ

- A codification of scientific morality in practice
- ประมวลกฎหมายของศีลธรรมจริยธรรมสู่การปฏิบัติที่เป็นวิทยาศาสตร์

วิทยาศาสตร์

(ที่มา: กาญจนา เภารังษี, 2565)

จรรยาวิชาชีพวิจัย (research code of conduct)

- ประมวลหลักความประพฤติปฏิบัติที่แสดง ถึงมาตรฐานการปฏิบัติงาน (standards of work performance) และความมีจริยธรรมการวิจัย (research ethics) เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของความเป็นนักวิจัยในสาขาวิชาชีพของตน

(ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2555)

แนวทางปฏิบัติ (code of practice or best practice)

- แนวทางพื้นฐานในการประพฤติปฏิบัติของนักวิจัย ที่ถือเป็นแบบอย่างที่ดีที่สมควรยึดถือปฏิบัติ เพื่อรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานแห่งวิชาชีพวิจัย และจริยธรรมการวิจัย

มาตรฐานวิชาชีพวิจัย (research professional standards)

- ลักษณะที่ดีหรือที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบวิชาชีพวิจัยในศาสตร์และสาขาวิชาต่าง ๆ ที่ถือเป็นเกณฑ์เทียบกำหนดว่าเป็นผู้มีความประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งความมีคุณธรรมและจริยธรรมทำให้ได้รับการยอมรับจากสถาบันหรือองค์กรหรือประชาคมวิจัยว่าเป็นแบบอย่างที่ดี

(ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2555)

หลักการเบื้องต้น

- เน้นความถูกต้อง
- ไม่ขัดต่อกฎหมาย ความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดี
- กระทำด้วยความรู้ความสามารถของตน ไม่คัดลอกผลงานผู้อื่น (plagiarism)
- ดำเนินการปราศจากความลำเอียง (bias)
- ไม่ล่วงละเมิดกฎเกณฑ์ (violation)
- ไม่บิดเบือน (distortion)

(ที่มา: กาญจนา เวงรังษี, 2558 อ้างใน กุหลาบ รัตนสังธรรม และ พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, 2562)

การประพฤติผิดจรรยาวิชาชีพวิจัย (Misconduct)

- การคัดลอกผลงาน หรือแอบอ้างความคิดเห็นของ ผู้อื่นมาเป็นของตน หรือการลอกเลียนวรรณกรรม (plagiarism)
- การคัดลอกผลงานของตนเอง (self-plagiarism)
- การปลอมแปลงข้อมูล (falsification)
- การสร้างข้อมูลเท็จหรือการเสกสรรปั้นแต่ง (fabrication)

จรรยาวิชาชีพของนักวิจัยและแนวทางปฏิบัติ

นักวิจัยพึงมีจรรยาธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป ชื่อสัตย์ รับผิดชอบ ใจกว้างทางความคิด ยุติธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี

นักวิจัยพึงทำวิจัยอย่างเต็มความสามารถด้วยความเสียสละ ขยัน และอดทน ทุ่มทความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ อุทิศเวลา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

นักวิจัยต้องมีอิสระทางวิชาการ ปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย มีอิสระทางความคิด เสรีภาพทางวิชาการ จัดการ conflict of interest รายงานข้อค้นพบตามจริง ไม่ขยายผลเกินจริง

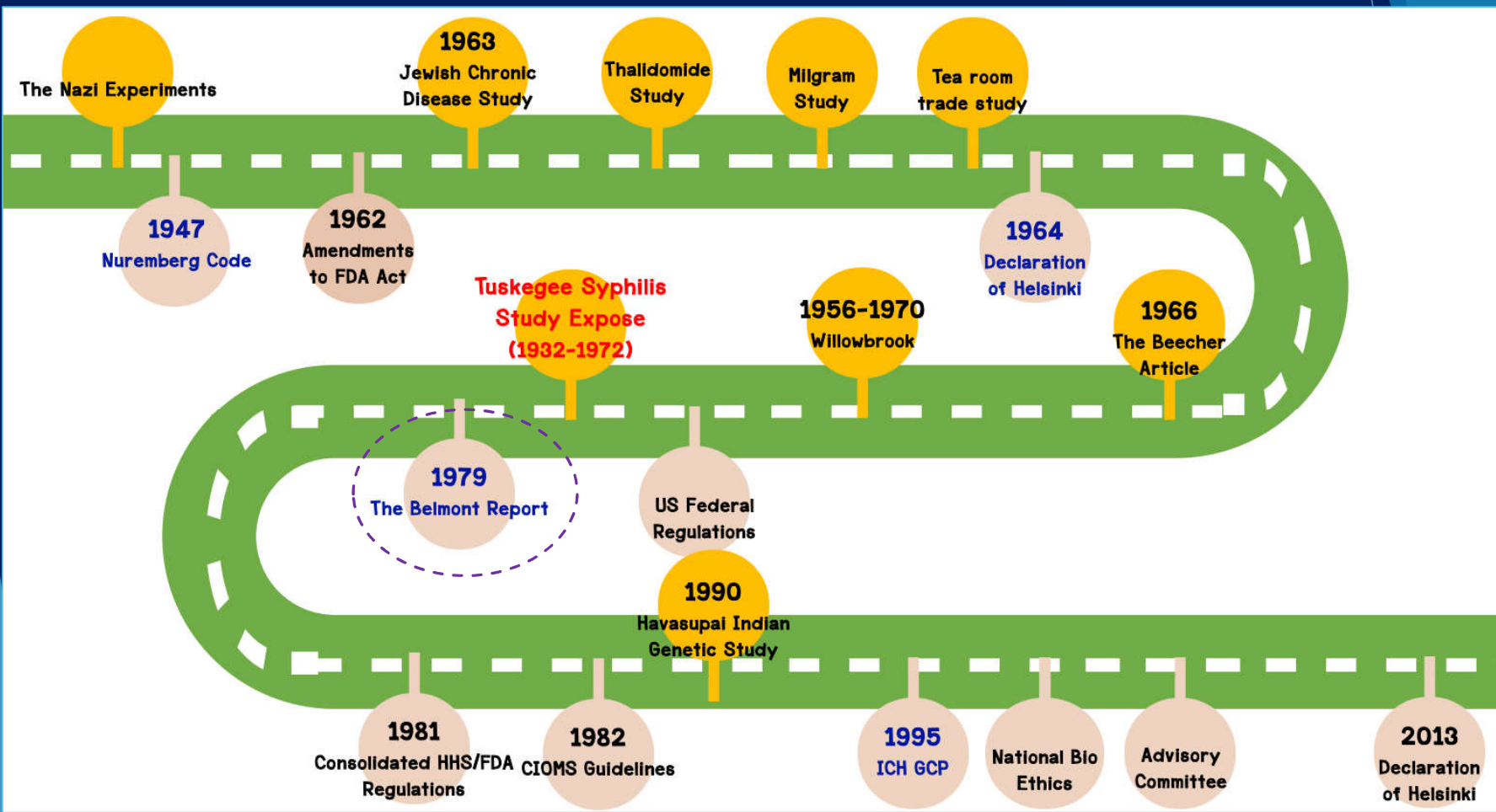

นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัยไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ พืช สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม การใช้คน สติปัญญา ความรอบคอบ ระมัดระวัง มาตราการดูแล

(ที่มา: เภยงมาศ สุขสถิตย์, 2564)

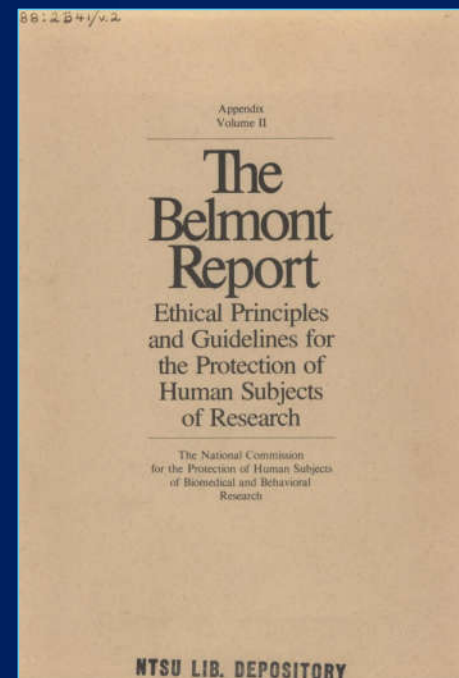
Research ethics milestones

(ที่มา: เบลุงมาศ สุขสัณิตย์, 2564)

The Belmont Report (1979)

- หลักความเคารพในบุคคล (Respect for persons)
- หลักคุณประโยชน์ (Beneficence)
- หลักความยุติธรรม (Justice)

Respect for person หลักการเคารพในบุคคล

- การให้ความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดย
 - บอกกล่าวข้อมูลอย่างเพียงพอ
 - ให้อิสระในการตัดสินใจ
- ศักดิ์ศรีของกลุ่มเปราะบางและอ่อนแอ
- ความเป็นส่วนตัว และรักษาความลับ

Beneficence หลักคุณประโยชน์

- ไม่ก่ออันตราย
- ประเมินความสมดุลระหว่างความเสี่ยงและ
คุณประโยชน์

จริยธรรมการวิจัยในคน และ จริยธรรมการวิจัยในสัตว์

วช. NRCT

50

TSRI

แนวทางจริยธรรมการวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์

ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)

หน้า ๒๑
เล่ม ๑๓๓ ตอนพิเศษ ๗๑ ง ราชกิจจานุเบกษา ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๔

ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์ เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

เรื่อง ข้อกำหนดจรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ (๔) แห่งพระราชบัญญัติสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๘ คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ข้อกำหนดจรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“จรรยาบรรณ” หมายความว่า จรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่ผู้ดำเนินการต่อสัตว์ต้องยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรม คุณธรรม มนุษยธรรม และหลักวิชาการที่เหมาะสม ตลอดจนเป็นมาตรฐานการดำเนินงานที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

“ผู้ใช้สัตว์” หมายความว่า บุคคลที่ใช้หรือกระทำการใด ๆ ต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ และให้หมายความรวมถึง หัวหน้าโครงการที่ใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ ที่ปฏิบัติกับสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ผู้สอนที่นำสัตว์มาใช้ในการสอน สัตวแพทย์ประจำสถานที่ดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ นักเทคนิคการสัตวแพทย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการเลี้ยงสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ผู้ช่วยนักวิจัย และนักศึกษา

“ผู้เลี้ยงสัตว์” หมายความว่า ผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

“ผู้ผลิตสัตว์” หมายความว่า ผู้กระทำการใด ๆ เพื่อเพิ่มจำนวนสัตว์ด้วยวิธีผสมพันธุ์ สัตวแพทย์ และเพาะขยายพันธุ์สัตว์

“คณะกรรมการกำกับดูแล” หมายความว่า คณะกรรมการกำกับดูแลการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ประจำสถานที่ดำเนินการ (กส.) ที่ผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการแต่งตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่กำกับและดูแลการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ของสถานที่ดำเนินการนั้น

“โครงการ” หมายความว่า โครงการที่ใช้สัตว์ (Protocol) ที่ผู้ใช้สัตว์นำเสนอเพื่อขออนุญาตใช้สัตว์ในการวิจัย การทดลอง การทดสอบ การผลิตชีววัตถุ หรือการเรียนการสอน ต่อคณะกรรมการกำกับดูแล

หน้า ๒๒
เล่ม ๑๓๔ ตอนพิเศษ ๑๖๔ ง ราชกิจจานุเบกษา ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๐

ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์ เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

เรื่อง ข้อกำหนดจรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ (๔) แห่งพระราชบัญญัติสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๘ คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ข้อกำหนดจรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๒) ของประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ข้อกำหนดจรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

“(๒) ในกรณีที่ผู้ใช้สัตว์หรือผู้ผลิตสัตว์เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ หรือใบอนุญาตผลิตสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ แล้วแต่กรณี ผู้ใช้สัตว์หรือผู้ผลิตสัตว์ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดกฎกระทรวงที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้รับใบอนุญาตใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์หรือผู้รับใบอนุญาตผลิตสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ แล้วแต่กรณี รวมทั้งต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตด้วย”

ข้อ ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ ๑๑ ของประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ข้อกำหนดจรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

“ข้อ ๑๑ ผู้ใช้สัตว์ซึ่งเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ และผู้ผลิตสัตว์ซึ่งเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณในข้อ ๔ (๒) อย่างเคร่งครัด”

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐
พิณภ คักดีโสภณกุล
รองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ
ประธานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริม
การดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

จริยธรรมการวิจัย

	จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	จริยธรรมการวิจัยในสัตว์
ความหมาย	ประมวลหลักประพฤติปฏิบัติที่ดีที่นักวิจัยควรยึดถือในการวิจัยเกี่ยวกับคน เพื่อปกป้องศักดิ์ศรี สิทธิ สวัสดิภาพ ให้อิสระและความเป็นธรรมแก่ผู้รับการวิจัย	ประมวลหลักประพฤติปฏิบัติที่ดีที่นักวิจัยควรยึดถือในการวิจัยเกี่ยวกับสัตว์โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม มนุษยธรรม หลักวิชาการที่เหมาะสมไม่ขัดต่อกฎหมาย และมาตรฐานการดำเนินงานวิจัยที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน
สาขาหรืองานที่เกี่ยวข้อง	สุขภาพ วิทยาศาสตร์การแพทย์ สังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์	งานทางวิทยาศาสตร์ งานทดสอบ งานผลิตชีววัตถุ งานสอน งานทดลอง การดัดแปลงพันธุกรรม การโคลนนิ่ง และการทำเซลล์ต้นกำเนิดที่มีการดำเนินการต่อสัตว์

(ที่มา: เบลุงมาต สุขสถิตย์, 2564)

จริยธรรมการวิจัย

	จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	จริยธรรมการวิจัยในสัตว์
ความจำเป็น	<ul style="list-style-type: none"> • สร้างองค์ความรู้และความเข้าใจใหม่ • เพิ่มพูนความก้าวหน้าทางความรู้ซึ่งเป็นประโยชน์แก่อาสาสมัคร • เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวมหรือเฉพาะคนบางกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> • กำกับดูแลและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์ตามมาตรฐานสากล • คุ้มครองชีวิตและสวัสดิภาพของสัตว์ • ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการของประเทศ
หลักจริยธรรม	<ul style="list-style-type: none"> • หลักความเคารพในบุคคล • หลักคุณประโยชน์ ไม่ก่ออันตราย • หลักความยุติธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> • หลักแห่งคุณธรรม จริยธรรม มนุษยธรรม • หลักคุณประโยชน์ ไม่ก่ออันตราย • หลักความแม่นยำของผลงานโดยใช้สัตว์จำนวนน้อยที่สุด

(ที่มา: เบลงนาต สุขสถิตย์, 2564)

จริยธรรมการวิจัย

ข้อควรปฏิบัติที่สำคัญ

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

- ชื่อสัตย์ และมีคุณธรรม
- ตระหนักถึงพันธกรณีในการทำวิจัยตามข้อตกลงที่ทำไว้
- มีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาการที่ทำวิจัย
- มีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย
- เคารพศักดิ์ศรีและสิทธิของมนุษย์
- มีอิสระทางความคิดโดยปราศจากอคติ
- หน่วยงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ
- เคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น
- มีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ

จริยธรรมการวิจัยในสัตว์

- ตระหนักถึงคุณค่าของชีวิตสัตว์
- ตระหนักถึงความเมตตาของผลงานโดยใช้สัตว์จำนวนน้อยที่สุด
- ไม่ขัดต่อกฎหมายและนโยบายการอนุรักษ์สัตว์ป่า
- ตระหนักว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตเช่นเดียวกับมนุษย์
- บันทึกข้อมูลการปฏิบัติต่อสัตว์ไว้เป็นหลักฐานอย่างครบถ้วน

(ที่มา: เบลูจมาต สุขสถิตย์, 2564)

กฎหมายและข้อบังคับการวิจัยในมนุษย์ในประเทศไทย

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 2
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฯ มาตรา 35
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420
- ประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะความผิดต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ
- พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 มาตรา 8
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 425
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 426

แนวปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)
Thailand Science Research and Innovation (TSRI)

ชว 6309.FB 6.1/1/2564

วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2564

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
รับที่ ๑๐๐๗
วันที่ ๒๖ มี.ค. ๒๕๖๔
เวลา ๑๑.๑๗ น.

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการวิจัยในมนุษย์ด้านพฤติกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการวิจัยในมนุษย์ ด้านพฤติกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ฉบับร่างวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2564

ตามที่คณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ในการประชุมครั้งที่ 2/2564 เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 ได้พิจารณาเรื่อง แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการวิจัยในมนุษย์ ด้านพฤติกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และคณะกรรมการฯ ได้มีมติ "เห็นชอบแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการวิจัยในมนุษย์ด้านพฤติกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โดยขอให้สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ดำเนินการต่อไป" นั้น

ในการนี้ สกสว. ฐานข้อมูลวิชาการของคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) จึงขอแนบแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการวิจัยในมนุษย์ ด้านพฤติกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งประธาน สกสว. ได้ลงนาม ณ วันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2564 เรียบร้อยแล้ว ดังเอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และดำเนินการส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

☐ กทอ.	☐ อช.
☐ กทผ.	☐ สท.
☐ กทง.	☐ ทท.
☐ กปร.	☐ นท.
☐ กปร.	☐ อค.
☐ กสร.	☐ กง.
☐ กตส.	☐ ทบ.
☐ กทร.	☐ สท.
☐ กสท.	☐ สส.
☐ กสว.	☒ กทอ. 2
☐ กส.	☐
☐ ทช.	☐
☐ มท.	☐
☐ พท.	☐

ขอแสดงความนับถือ

Thanasak Inwong

(รองศาสตราจารย์ ดร.พิเชษฐ โพขุนทด)

ผู้อำนวยการ

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ฝ่ายบริหารคณะกรรมการ : วชิรา ชัยธรรม
โทรศัพท์ 0 2278 8269 โทรสาร 0 2278 8279
e-mail : varisara@tsri.or.th

ชั้น 14 อาคาร เอส เอ็ม ทาวเวอร์ 979/17-21 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 02-278-8200 โทรสาร 02-298-0476 http://www.tsri.or.th E-mail : callcenter@tsri.or.th, webmaster@tsri.or.th

สงวนลิขสิทธิ์ เพื่อพัฒนาประเทศ

แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการวิจัยในมนุษย์ ด้านพฤติกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

โดยที่คณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เห็นสมควรวางแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการวิจัยในมนุษย์ด้านพฤติกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อส่งเสริมการวิจัยในด้านดังกล่าวและเพื่อคุ้มครองบุคคลซึ่งเป็นผู้รับการวิจัย

อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 41 (10) แห่งพระราชบัญญัติสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ประกอบบรรณสามชอมาตรา 32 และมาตรา 33 (1) แห่งพระราชบัญญัติการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 คณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จึงมีมติเมื่อคราวการประชุมครั้งที่ 2/2564 เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 วางแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการวิจัยในมนุษย์ด้านพฤติกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ในแนวทางนี้

"การวิจัยในมนุษย์" หมายความว่า กระบวนการศึกษาที่ออกแบบอย่างเป็นระบบและหาข้อสรุปในลักษณะที่เป็นความรู้ที่นำไปใช้ได้ทั่วไปในมนุษย์หรือที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ โดยกระทำต่อร่างกาย จิตใจ เซลล์ ส่วนประกอบของเซลล์ สารพันธุกรรม สิ่งสังหรง เนื้อเยื่อ สารคัดหลั่ง และจากข้อมูลที่เป็นที่กในเวชระเบียนหรือข้อมูล ด้านสุขภาพของผู้รับการวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ด้านชีวเวชศาสตร์ ด้านการสาธารณสุข ด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ หรือด้านพฤติกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์ บรรดาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และให้หมายความรวมถึงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่เสียชีวิตแล้วด้วย แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงการสอบสวนโรคโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ด้านการแพทย์ การสาธารณสุข และการวิจัยที่ได้รับการยกเว้นตามแนวทางนี้

"ความแปรปรวน" หมายความว่า ลักษณะของบุคคลซึ่งอาจถูกชักจูงให้เข้าร่วมการวิจัยในมนุษย์ได้โดยง่าย ด้วยความหวังว่าจะได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมการวิจัยไม่ว่าจะสมเหตุสมผลหรือไม่ก็ตาม หรืออาจอดทนลงเข้าร่วมการวิจัยในมนุษย์เพราะเกรงกลัวว่าจะถูกกักขังหรือถูกกักขังจากผู้มีอำนาจเหนือกว่าหากปฏิเสธ หรือไม่สามารตัดสินใจ เลือก หรือแสดงออกได้โดยอิสระ หรือไม่สามารถปกป้องตนเองได้อย่างเต็มที่ หรือไม่สามารถให้ความยินยอมด้วยตนเองได้โดยอิสระ

"ผู้รับการวิจัย" หมายความว่า บุคคลซึ่งสมัครใจหรือยินยอมเข้าร่วมการวิจัยในมนุษย์ และให้หมายความรวมถึงผู้ที่เสียชีวิตแล้วด้วย

"ผู้วิจัย" หมายความว่า บุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งทำการวิจัยในมนุษย์

"ผู้จัดให้มีการวิจัย" หมายความว่า บุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรซึ่งเป็นผู้ริเริ่มจัดกระทำหรือให้ทุนสนับสนุนโครงการวิจัยในมนุษย์

"สถาบัน" หมายความว่า หน่วยงานหรือองค์กรที่ดำเนินการโครงการวิจัยในมนุษย์

การขอรับพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

- 01 การขอยกเว้น (Exemption)
- 02 การขอรับการพิจารณาแบบเร่งด่วน (Expedited)
- 03 การขอรับการพิจารณาในที่ประชุม (Full Board)

โครงการวิจัยที่สามารถขอรับการยกเว้นจากการพิจารณาของ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

ยกเว้น

โครงการวิจัยที่เกี่ยวกับนักโทษหรือผู้อยู่ในทัณฑสถาน, ผู้ติดเชื้อ HIV, ผู้ป่วยระยะสุดท้าย, ผู้ไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ, ทารกในครรภ์, ทารกแรกเกิด, เด็ก, หญิงมีครรภ์ และ human in vitro fertilization ไม่สามารถขอรับการยกเว้นการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยได้

การขอรับพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

- การขอรับการพิจารณาแบบเร่งด่วน

ก่อกความเสี๑งไม่เก๑น minimal risks โอกาสและขนาดของภ๑ยันตราย หรือความไม่สบายที่คาดหว๑งจากการวิจัย ไม่เก๑นไปจากสิ่งที๑เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันหรือระหว่างการตรวจหรือการทดสอบทางร่างกายหรือจิตใจตามปกติ

- การขอรับการพิจารณาในที่ประชุม

ก่อกความเสี๑งเก๑น minimal risks

วุฒิบัตรการอบรมจริยธรรมการวิจัยในคน

Certificate of Completion

National Research Council of Thailand (NRCT) and Forum for Ethical Review Committee in Thailand (FERCIT)

Certify that

Tanunchai Boonnuk

Has completed the ON-LINE RESEARCH ETHICS TRAINING

Course หลักสูตรหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำหรับนักศึกษา/นักวิจัย

Date approved
(04/12/2563)

(Professor Dr. Sirirug Songsivilai)
Secretary-General
National Research Council of Thailand

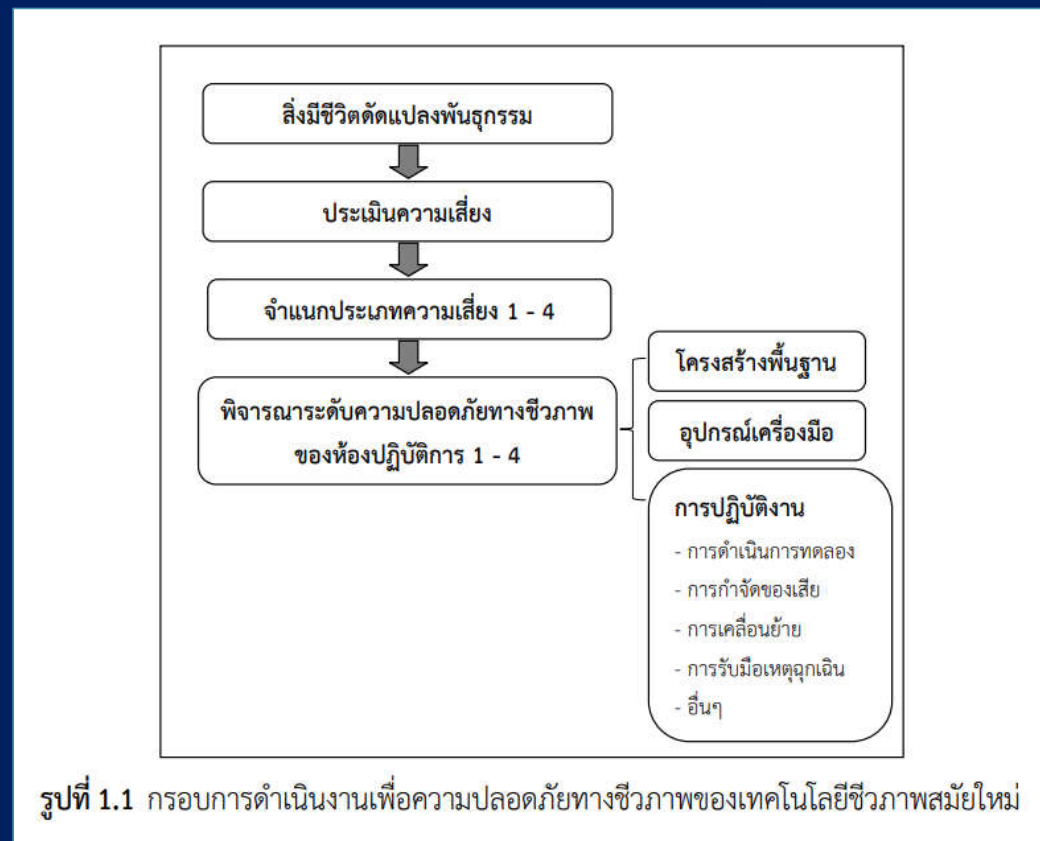
Date expired
(04/12/2566)

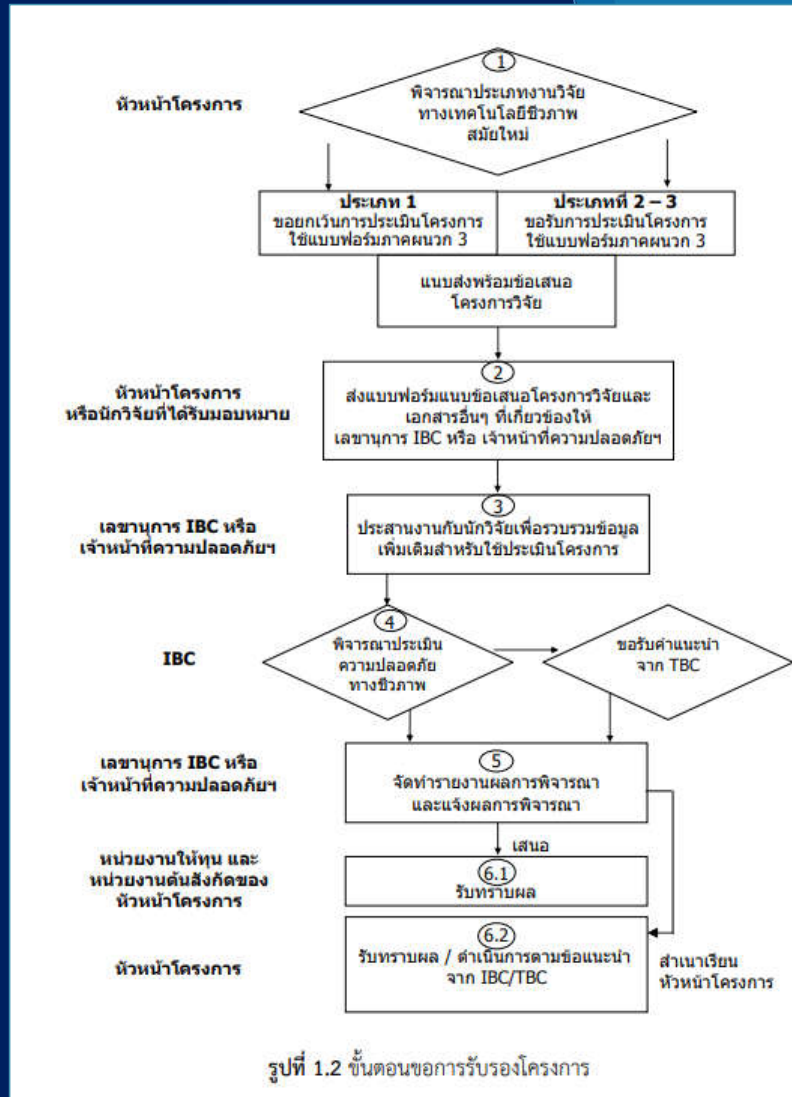
**แนวทางปฏิบัติเพื่อความ
ปลอดภัยทางชีวภาพสำหรับการ
ดำเนินงานด้าน
เทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่**

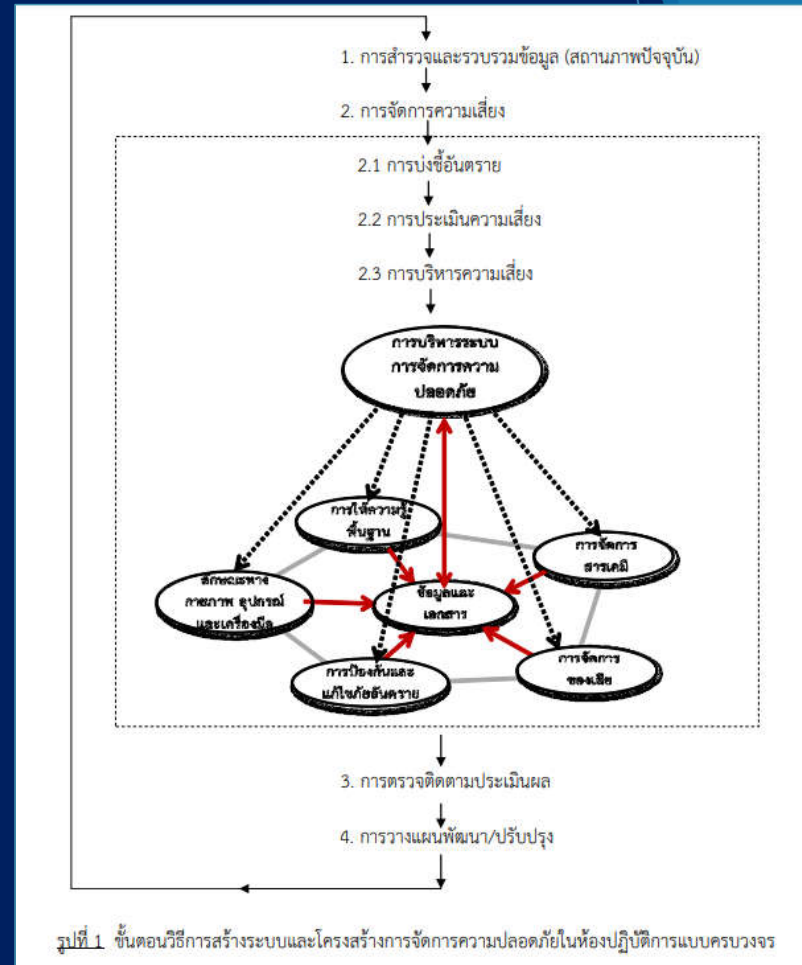
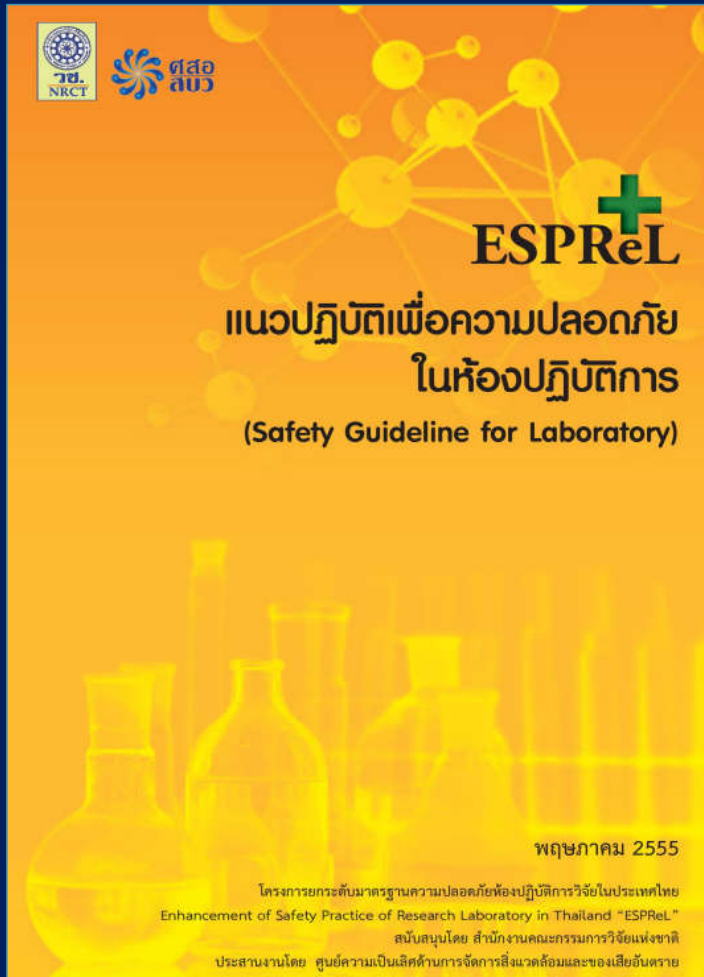
แนวทางปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยทางชีวภาพสำหรับการดำเนินงาน ด้านเทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่

แนวทางปฏิบัติเพื่อความ ปลอดภัยทางชีวภาพสำหรับการ ดำเนินงานด้าน เทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่

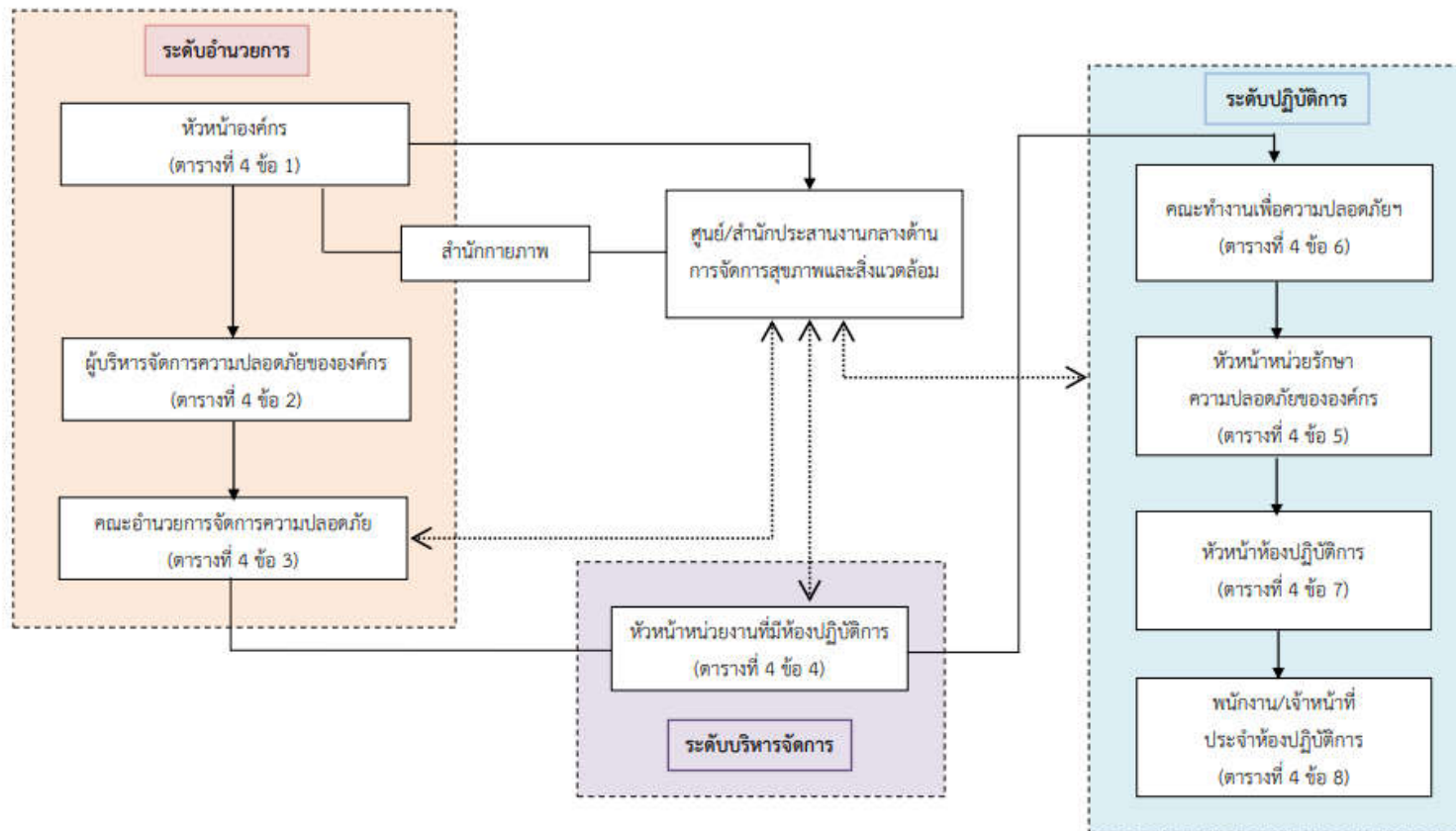
แนวปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ

รูปที่ 1 ขั้นตอนวิธีการสร้างระบบและโครงสร้างการจัดการความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการแบบครบวงจร

แนวปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ

รูปที่ 3 แนวคิดโครงสร้างการบริหารจัดการความปลอดภัยของห้องปฏิบัติการ

ปรัชญาการวิจัย จรรยาบรรณนักวิจัย และจรรยาบรรณการวิจัย

ขอบคุณครับ